

עצים ששווה להכיר

חגי יבלוביץ'

אגף הייעור, קק"ל
hagayy@kkl.org.il

אלון התולע בבית אל

את הארץ. כמו כן, הוא מזוהה עם האלון שתחתיו נקברה מינקת רבקה כפי שכתוב בספר בראשית. במקום ישנם שרידים ארכאולוגיים המזוהים עם מקדש המלך ירבעם מתקופת בית ראשון. בתקופה הצלבנית נבנתה במקום קפלה נוצרית, ובתקופה המוסלמית היא הוסבה למבנה תפילה הכולל כיפה.

לפני יותר מעשור, בעקבות התדרדרות מצבו הבריאותי של העץ, הוא עבר שיקום אורתופדי שכלל הסרת ענפים יבשים, תמיכות לענפים הכבדים, וגידור למניעת הידוק הקרקע סביבו. כחלק מהשיקום ומהתמיכות בעץ שולב אלמנט של סולם, המזכיר את הסולם מחלום יעקב. כיום רוב חלקו המערבי של העץ חי וירוק, אך מצבו של החלק המזרחי פחות טוב. כמו כן, מצויים בגזע חללים רבים.

מדור זרעים ומשתלות בקק"ל אוסף כל שנה בלוטים של מיני האלון השונים בארץ, כולל אלון התולע, במטרה לנטוע אותם בבתי הגידול המתאימים למין זה. קק"ל נטעת פרטים של אלון התולע בשטחים מתאימים בצפון רמת הגולן, בגליל העליון ובהרי יהודה.

אלון התולע (*Quercus boissier*) הוא אחד מחמשת מיני האלון הגדלים בר בארץ ישראל (שניים מתוכם גדלים רק באזור החרמון). אלון התולע גדל בהרים בחבל הים תיכוני, לרוב ברום שמעל 800 מטר.

אלון התולע הוא עץ נשיר, בדומה לאלון התבור, אך בניגוד אליו, עליו חלקים בצידם התחתון. העץ יכול להגיע לגובה של 8-10 מטר. הוא בעל בלוטים ארוכים וספלול אופייני קצר מאוד עם קשקשים מהודקים. לעיתים תכופות תוקפים את העץ חרקים שיוצרים עפצים. העפצים משמשים להכנת צבע אדום, המכונה תולע, ומכאן שמו.

עץ אלון התולע שבפסגת יעקב (ג'בל ארטיס) הוא אחד מעצי אלון התולע הגדולים והוותיקים שנותרו בהרי בנימין. לעץ גזע גדול וענפים עבים. נראה כי העץ שרד בשל קדושת המקום, והאמונה שהתרחשו בו אירועים הקשורים למסורת היהודית.

סמוך לעץ נמצא משטח סלע גדול, ויש הקושרים אותו לסיפור "חלום יעקב" מהתנ"ך שבו הבטיח אלוהים ליעקב

אלון התולע בפסגת יעקב, אוקטובר 2023. ניתן לראות את התמיכות בעץ וכן את אלמנט הסולם צילום: חגי יבלוביץ'

התמיכות באלון התולע בפסגת יעקב, אוקטובר 2023. מאחור שרידי קפלה נוצרית / מבנה תפילה מוסלמי צילום: חגי יבלוביץ'